

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานตาม โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2549 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตาม โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 177 โรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนได้ดังนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 50 โรงเรียน
1.2 โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 90 โรงเรียน
1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน 37 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40) ได้โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง 151 โรงเรียน จำนวนได้ดังนี้

2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวน 44 โรงเรียน
2.2 โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวน 73 โรงเรียน
2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวน 34 โรงเรียน

เจาะจงให้ผู้บริหาร โรงเรียน หรือ ครูอนามัยโรงเรียน หรือ ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) ที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของ วิไลวรรณ เทียบดอกไม้ (2545 : 174-180) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 65 ข้อ แบ่งประเด็นคำถามเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ มุ่งสำรวจสถานภาพของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน มี 5 ระดับ จำนวน 63 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 เพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 นำหนังสือถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดของการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจำนวน 308 ฉบับ ได้รับคืนมาและเป็นฉบับที่สมบูรณ์ 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นได้จัดหมวดหมู่แบบสอบถามตามตัวแปร คือ ขนาดของโรงเรียน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe'

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน และด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

- 1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านนโยบายของโรงเรียนโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยโรงเรียนมีการวางแผนในงานด้านการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายหลักของโรงเรียนสอดคล้องกับนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ โรงเรียนกำหนดนโยบายไว้อย่างเหมาะสม

- 1.2 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และบริเวณได้รับการรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบและความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด รองลงมาคือมีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดสำหรับนักเรียนและครูอย่างเพียงพอ ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ มีอาคารสถานที่สำหรับการจัดบริการสุขภาพอย่างเพียงพอ

1.3 ด้านการให้บริการอนามัยโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวม อยู่ระดับมาก โดยมีการส่งต่อนักเรียนมีตรวจพบการเจ็บป่วยไปยังสถานอนามัยและ โรงพยาบาล มากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการสุขภาพนักเรียน ส่วนที่มี การดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ห้องพยาบาลมีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์อย่างเพียงพอ

1.4 ด้านบริหารจัดการในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพนักเรียน มากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ส่วนที่มีการ ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ มีงบประมาณในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอย่างเพียงพอ

1.5 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการดำเนินงานให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับการ รักษาพยาบาลในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือมีการติดตามและชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ มีบุคลากร ที่จบทางด้านการแนะแนวและบริการให้คำปรึกษา โดยตรง

1.6 ด้านการให้สุขศึกษาในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวม อยู่ระดับมาก โดยดำเนินการให้ครูและโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในด้าน สุขศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีการประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขในการให้สุขศึกษา ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ มีงบประมาณเกี่ยวกับการ ให้สุขศึกษาอย่างเพียงพอ

1.7 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงาน ส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนมี ความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อย ที่สุดคือ โรงเรียนมีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ในการบริการชุมชนอย่างเพียงพอ

1.8 ด้านโภชนาการและสุขภาพบิดาล พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดย มีการดำเนินงานให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือมีการสนับสนุนโครงการเสริมอาหารกลางวันอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ส่วนที่มี การดำเนินงานน้อยที่สุด คือ มีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเสริมอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ

1.9 ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสนามกีฬาหรือลานเอนกประสงค์สำหรับการออกกำลังกาย

การเล่นกีฬาและนันทนาการเพียงพอมากที่สุด รองลงมาคือบุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยคือมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และนันทนาการอย่างเพียงพอ

1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการดำเนินงานให้บุคลากรให้ความสำคัญต่อการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของตนเองมากที่สุด รองลงมาคือมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการตรวจสุขภาพประจำปี ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารด้านสุขภาพให้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

2. สภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และด้านโภชนาการและสุขภาพอาหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีสภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน และด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 9 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ ด้านโภชนาการและสุขภาพ

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน และด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนในงานด้านการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลวรรณ เทียบดอกไม้ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การบริการอนามัยโรงเรียนเป็นการให้บริการพื้นฐานแก่นักเรียนที่จะช่วยส่งเสริมคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 8-9) ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก

1.2 ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และบริเวณที่ได้รับการรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบและความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด รองลงมาคือมีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่

1.7 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมสุขภาพ ได้รับการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการให้ข่าวสารความรู้ด้านสุขภาพแก่ชุมชน เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านสุขภาพอนามัยให้สามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 4) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลวรรณ เทียบดอกไม้ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนได้ดำเนินการวางแผนเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน เพื่อนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการในรูปโครงการออกเยี่ยมบ้าน โครงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับสุขภาพ ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ในการบริการชุมชนอย่างเพียงพอ

1.8 ด้านโภชนาการและสุขภาพพบ ว่า โรงเรียน มีการดำเนินงานให้นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างทั่วถึงมากที่สุด รองลงมาคือมีการสนับสนุนโครงการเสริมอาหารกลางวันอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะว่า อาหารเป็นปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโตของร่างกาย และการมีชีวิตอยู่ หากร่างกายได้รับอาหารที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าจะทำให้ร่างกายแข็งแรง มีพละทานามัยที่สมบูรณ์ส่งผลให้การเรียนการทำงานมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรพรรณ บำเรอพงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงาน โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนบ้านหัวขัว สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โรงเรียนมีการจัด โครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ มีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเสริมอาหารกลางวันอย่างเพียงพอ

1.9 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีสนามกีฬาหรือลานเอนกประสงค์สำหรับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา

และนั่นหมายความว่าเพียงพอมากที่สุด รองลงมาคือบุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญในการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนตระหนักดีว่าการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลวรรณ เทียบดอกไม้ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนได้ออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยคือมีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และนันทนาการอย่างเพียงพอ

1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ระดับมาก โดยมีการดำเนินงานให้บุคลากรให้ความสำคัญต่อการเฝ้าระวังภาวะโภชนาการของตนเองมากที่สุด รองลงมาคือมีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการตรวจสุขภาพประจำปี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนดูแลสุขภาพตนเอง เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง เฝ้าระวังภาวะโภชนาการ เปรียบเทียบน้ำหนัก ส่วนสูง และอายุของตนเอง ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับการตรวจสุขภาพทุกปี ทั้งนี้เพราะว่าการดูแล เอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเอง เป็นการป้องกันปัญหาโรคร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การดูแลเอาใจใส่สุขภาพของตนเอง เป็นการป้องกันปัญหาโรคร้ายไข้เจ็บที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนเรื่องการรักษาสุขภาพของตนเองอีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ รัชณี ณ ระนอง และคณะ (2542 : 36) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อวางแผนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญต่อเป้าหมายของการพัฒนาสุขภาพเด็กและเยาวชนในระดับมาก ส่วนที่มีการดำเนินงานน้อยคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารด้านสุขภาพให้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และ ด้านโภชนาการและสุขภาพิบาล โดยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมี

การดำเนินงานด้านนโยบายของโรงเรียนมากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นความร่วมมือกันของกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข โดยมีหลักการว่า การประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสองกระทรวงเป็นหนทางสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชน (นิยม เปรมบุญ. 2546 : 117) ลักษณะการดำเนินงานจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรของโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่เนื่องจากความแตกต่างในเรื่องของปัจจัยด้านการบริหารของโรงเรียน จึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีการดำเนินงานด้านนโยบายของโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ บุคลากร จึงต้องการรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของสาธารณสุข โดยให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานที่ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานของสาธารณสุข ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีความพร้อมด้านปัจจัย และสภาพแวดล้อมอื่น จึงเน้นให้ความสำคัญในระดับปฏิบัติมากกว่า จึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ เทียบดอกไม้ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคมและ ด้านโภชนาการและสุขภาพิบาล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางคณูช มิควาฬ (2544 : 85-86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินการส่งเสริมสุขภาพตาม โครงการส่งเสริมสุขภาพ ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ เขต 6 จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนส่งเสริม พบว่า มีการดำเนินงานด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคมน้อยที่สุด เนื่องจาก โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้มาให้คำปรึกษา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และ สำนักงานสาธารณสุขในท้องถิ่น ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาครูในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานแนะแนวการให้คำปรึกษาได้

1.2 โรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และขาดแคลนบุคลากร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.2 ควรศึกษาวิจัยการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน